מחוון: מבחן מסכם – מסכת מנחות: תפילין

1. **חלק א – 6 נק' לכל תשובה נכונה**

ב – ואפילו "כְּתָב אֶחָד מֵעַכְּבָן" – אות אחת שחסרה פוסלת.

2. **א** – גויל = קלף; כל אות מוקפת קלף מכל צדדיה.

3. **ב** – "״טַט״ בְּבַתְּפִּי שְׁתַּיִם, ״פַּת״ בְּאַפְרִיקִי שְׁתַּיִם". (רבי ישמעאל לומד זאת אחרת – מ"לטטפת לטטפת לטוטפות".)

4. **ב** – רש"י: "כדי שיהא שדי נראה עליהן".

5. **ב** – "מָקוֹם שֶׁמּוֹחוֹ שֶׁל תִּינוֹק רוֹפֵס"; רש"י: "רך כשהוא קטן בן שנה".

6. **חלק ב**

(8 נק') פשיטא! = זה ברור! (קושיה: למה צריך לומר?); לא נצרכא אלא = לא נאמר אלא בשביל... (כאן החידוש); הלכה למשה מסיני = דין שנמסר למשה בעל פה, בלי פסוק; חולץ = מוריד, מסיר.
ניקוד: 2 נק' לכל הסבר נכון; הסבר חלקי – 1 נק'.

7. (11 נק') מניחים של יד ואחר כך של ראש – לפי סדר הפסוק: "וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ" ואחר כך "והיו לטוטפת בין עיניך". חולצים של ראש ואחר כך של יד – רש"י: "כל זמן שאותן של ראש מונחים אותן של יד נמי מונחין".
ניקוד: 3 נק' – סדר ההנחה; 3 נק' – טעמו; 2 נק' – סדר החליצה; 3 נק' – טעמו.

8. (11 נק') לא עושים ארבעה בתים נפרדים מארבעה עורות; כותבים ארבע פרשיות על ארבעה קלפים, ומניחים אותן בארבעה בתים – בעור אחד (רש"י: העור מתייבש על דפוס ונעשים "בתים מאליהן").
ניקוד: 5 נק' – ארבעה קלפים בארבעה בתים; 6 נק' – "בעור אחד" והקשר ל"זכרון אחד".

9. **חלק ג**

א. (8 נק') רבי חייא ורב אחא כיוונו את התפילין של יד כנגד הלב. רב אשי ראה שבבגד של אמימר היה קרע (צירייא), והתפילין נראו מבעדו.
ניקוד: 3 נק' – כיוון התפילין כנגד הלב; 5 נק' – מה ראה רב אשי (קרע בבגד, התפילין נראות).
ב. (8 נק') שאל: האם אינך סובר "לך לאות" – ולא לאחרים לאות? כלומר, הכלל של רבי אליעזר שהתפילין של יד הן אות לאדם עצמו, ואינן אמורות להיראות לאחרים.
ניקוד: 4 נק' – השאלה; 4 נק' – הכלל "לך לאות ולא לאחרים לאות".
ג. (9 נק') אמימר ענה שהכלל נאמר על המקום: מניחים את התפילין של יד במקום שבדרך כלל מכוסה. אבל הכלל אינו אוסר שמישהו יראה אותן במקרה (למשל דרך קרע). הסבר זה מבוסס על הפירוש בשיעור.
ניקוד: 4 נק' – "הכלל קובע את המקום"; 5 נק' – "לא אסור שיראו".

10. **חלק ד**

תשובה פתוחה. כיוון אפשרי (פירוש): של יד – במקום מכוסה, כנגד הלב: אות פנימית לאדם עצמו; של ראש – גלויה, ועליה שם ה' (שי"ן ודל"ת לפי רש"י): אות שאחרים רואים. אדם מחזיק גם עולם פנימי וגם זהות שהוא מראה לעולם.

ניקוד: הצגת שני המקורות נכון – 4 נק'; הסבר איך הם מתקיימים יחד (למשל: יד מול ראש) – 6 נק'; משמעות אישית מנומקת – 3 נק'; כתיבה מסודרת – 2 נק'.

סיכום הניקוד: חלק א 30 · חלק ב 30 · חלק ג 25 · חלק ד 15 = 100 נקודות